

БОРИС АПРИЛОВ

ОСТРОВЧЕТО
/разказ/

То лежи във водата неубедително, килнато настрана, и наподобява потъващ петролоносач; толкоз му е и площта – колкото на танкер. По него се мяркат няколко дръвчета и храсти, това се вижда отдалеч, но тези, които са го посещавали, знаят зелената трева и цветята му напролет. Тълпите на курортистите обаче и не подозират как изглежда островчето напролет, е нахлуват през лятото и съзерцават късчето земя от брега на голямата суша. Те не знаят, че островчето е обрасло с кактуси, не са виждали змиите му, нито яйцата на гларусите, снесени в гънките на скалите. Откъм голямата земя се вижда само ниската му част, високата – не, а тя е внушителна и стръмна като на голям остров. Островчето стърчи стоически под палещата сребриста светлина или в мъглата, там е в дъждовете, в бурните дни и нощи, когато вълните го сапуниват с пяната си, лежи във водата и поражда тъга, предизвиква разочарования, разпалва фантазии, видения и особено необяснимото желание на хората да го преместят. Да, островчето, за което ви говоря, направо дразни нервите.

Никога няма да забравя първото си посещение на него. Тогава там рядко стъпваше човешки крак; от време на време някой рибар. Рибарите обсебваха яйцата на птиците или пък наесен обираха червените плодове на кактусите, които са сладки за ядене, а на всичко отгоре – тогава поне се мислеше така – лековити. Не си спомням добре плодове ли бяха, или цветове, нещо е размазано в паметта ми. Пристигнахме с платноходка през едно хамелеоново море,менящо всяка минута цветовете си. Помня, че вятърът падна скоро, та не стана нужда да прибираме платната, оставихме ги да висят по местата им. Бяхме хвърлили котва на южната страна, тук водата се тъмнееше особено, изниза се дълго котвено въже, а заоблените камъни ни се сториха меки. Ветроходът се отрази като в огледало. Нахвърлихме се във водата, накъпахме се и полегнахме върху споменатите камъни. Тишина, покой. Прохлада и топлина. Чувство за отдалеченост и неприкосновеност, усещания, които пораждат обикновено островите. Всичко туй ни покори. Бяхме млади, силни, вярващи, можехме все още да мечтаем, копнеехме за времето, когато ще прекосим големи морета и ще хвърлим котва при далечни острови. Камъните под нас ни се струваха временни, мимолетни – километрични знаци по пътя ни нататък. Избягвахме да поглеждаме към западната страна на островчето, извърнехме ли се натам, всичко отиваше по дяволите, вместо очарование в сърцата ни пламваше обида. И яд, разбира се, просто се пукахме от яд.

Много хора са виждали островчето, хиляди, и предполагам, че повечето от тях, особено по-чувствителните, са изпитвали неизбежно същите усещания на обида, яд или тъга поради безмилостната подигравка на природата, заради нейната крайно злостна ирония.

Когато открих островчето за себе си, вече не пропусках и най-незначителните случаи да го посещавам. Напролет обичах да лягам върху тревата му. Предварително прогонвах с пръчка змиите наоколо, поставях гърба си на иначе твърдата земна плът и лежах дълго, докато почувствувам влажния хлад на моравата. В късчето небе пред очите ми се мяркаха чайки и гларуси. Те или профучаваха като метеорити, или оставаха задълго да се реят, но и едните, и другите ме предизвикваха да ги броя, правех си

нещо като лотария, да отгатна колко години ще живея. Веднъж преброих четирийсет и осем птици и си казах, боже, колко дълго ще живея и колко отвратително стар ще стана!... Вътре в себе си тайно се надявах, че ще успея някак си да се самоубия на четирийсет, защо ми е да се търтя като старец.

По него време островчето ми се разкриваше особено, приличаше ми на богата торта с изненади: дърветата и тревата с кактусите, скалите на североизточната му част, от които се вижда висок хоризонт, по-ниските скали за къпане, повърхността на морето, плиткото чакълесто дъно на омразната западна страна, градините от разноцветни водорасли, между които пробягваха раци, тъмните дънни тайги. Тогава нямахме маски и шнорхели, нито плавници, не бяхме и чували за апаратите със сгъстен въздух. Гмуркахме се направо, трескаво, бързахме да използваме всяка кислородна секунда и каквото видехме за смешно кратко време на дъното – това ни оставаше. Малко виждахме, но пък много си въобразявахме. Тогава дъното беше тайнствено, пълно с риби, а сега какво е дъното – скука, известност и нито една риба. Тогава лавраците долу ни посрещаха спокойно и ни се чудеха, дори се мръщеа – кой си ти, какво дириш сред нас? Нямахме време да им отвърнеш, бързаш обратно, нагоре, към въздуха, водата те изплюва като тапа, вдишваш шумно, после дълго регулираш пулса си, а съзнанието ти възстановява дънните видения: тъмни сенки, хвърлени от рязко извисени скали, глухи пречупени светлини, които оживяват безмълвието и равната зелена светлина на деня, слязъл под нивото на водата, за да оплоди висшите и низшите организми. Колониите на мидите и стридите зеят, рибите зеят, сребърните глави на по-едрите риби се пулят с очите си, морска лисица се изплъзва от погледа или пък две, понякога три морски котки наведнъж пробягват нанякъде. По-късно лежиш на скалата, набираш топлина и обмисляш. Тогава разбираш, че всички тези неща си ги видял с няколко гмуркания на седем метра дълбочина. Трийсет пъти трябваше да се спуснеш тогава, за да направиш половин час под водата, а сега това може да се осъществи с едно слизане с апарат, и то на дващестметрова дълбочина. Проучването на дъното с пълна леководолазна екипировка обаче доскучава. Какво се оказва? Нищо, навсякъде едно и също. Въображението го няма, липсва, а има ли нещо по-велико от въображението?

Напоследък посещавам островчето с моторен ветроход, дванайсетметров, има четири легла, кухня. А някога отскачахме до него с четириметрова платноходка, без мотор, без каквото и да е. Сега шкафчето на ветрохода ни е пълно с провизии, лакомства, бутилки и газирани течности. А тогава? Тогава хляб и сиренце. Кафе ли? Ха!... Изкъртим две кофи миди от скалите, накладем огън, нахвърлим мидите върху жаравата, те се разпукват, разтварят се кристално чисти, ядките им наистина като бисери, изгълтваш ги, изпиваш и сока от черупките, а после не знаеш какво да сториш от радост и тичаш ли, тичаш по тревата, скачаш отвисоко във водата. Докато потъваш, над тебе светлее пяната, мехурите, слънцето; всеки мехур е зареден с няколко тона кислородно опиянение. Ще ти се да извикаш.

Но никога не ти се ще да погледнеш към западната страна, за да не рухне илюзията.

Островчето, тъй както ви го описах, с всичките му удоволствия и тайни, се намира само на сто метра от сушата. И как да не се пукнеш от яд, когато и асфалтовият път минава до него, всеки зяпач от автомобила го поглежда с презрение, а почувствителните хора страдат от тази жестока несправедливост на природата – цялото море безостровно, а тя, природата, взела, че прилепила тъй хубавото парче земя до

сушата. Всеки по-чувствителен човек гледа към островчето и мислено се старее да го премести към хоризонта, но не успява, досега никой не е успял да стори това и няма да успее, дори да се съберат пет милиона души и едновременно да се напрегнат. Не, островчето ще си остане там, на смешно разстояние от сушата, с тревата и кактусите, с дръвчетата си и всички останали неща, и о, ужас, о, смях, дори децата го достигат със своите гумени лодки и надувни дюшеци, а само ние се правим на мореплаватели и го посещаваме от посоката на хоризонта.

Лично аз ще бъда безкрайно признателен на себе си, ако продължавам да го посещавам така и докато съм жив, да се правя, че не забелязвам близостта на брутално домъкналия се до усамотението ми континент.